

Tereza Kvášová: Analýza vybraných sociálních charakteristik klientů občanského sdružení Naděje
Fakulta humanitních studií UK
Bakalářská práce
Posudek vedoucího

Bakalářská práce Terezy Kvášové je druhá v řadě prací, které využívají data o klientech občanského sdružení Naděje Praha. Tereza se podílela i na ukládání, kontrole a prvotním zpracování, takže v tomto směru jde také o výsledek její spoluúčasti na tomto výzkumu. Stejně jako většina ostatních účastníků výzkumu byla i Tereza Kvášová zasažena zkušeností z prostředí o.s. Naděje a ze setkání s klienty samotnými. Následky jsou zřejmé: snaha co nejvíc těmto lidem pomoci; nahlížení tématu bakalářské práce jako jednoho kroku k takové pomoci, tedy i výrazná citová zainteresovanost a tak i určitá netrpělivost při formulování poznatků a vyvozování závěrů z nich. U Terezy Kvášové je právě tato stránka přístupu o to silnější, že odpovídá jejímu naturelu: pocity solidarity a soucítění jsou jí zřejmě vlastní... A ovšem také občasná nárazy zoufalství, že tuto pomoc nezvládne.

V těchto souvislostech je třeba brát autorčino poděkování vedoucímu za jeho „bezmeznou trpělivost“... Trpělivost není tak velký problém, když člověk vidí dobrou snahu a úctyhodné nasazení, které je spojeno „jen“ s nedostatečnou zkušeností například při zpracování takové hromady dat, jakou představují údaje o 4622 klientech o.s. Naděje...

Autorka do zpracování dat o klientech Naděje přinesla několik novinek. Především se pokusila dosáhnout co největší srovnatelnosti mezi daty v dynamice. Použilo k tomu rozdělení souboru do kvintilů, které jsou přibližně stejně (nejvíce, jak to bylo možné) syceny počty klientů. Tedy i rozdíly ve velikosti dílčích souborů – jako možné vlivy na statisticky testované vztahy - byly prostřednictvím rozdělení do kvintilů do značné míry eliminovány. Tento nápad a především jeho důsledné uplatnění považuji za velmi cenný. Další novinka jsou umělé znaky, které umožňují souhrnnější pohledy na data než jak to umožňuje prosté užití číselníků. I to je cenné. Nejcenější ale je to, že autorka tytéž skutečnosti nahlížela z hlediska celého souboru, kvintilů i jednotlivých indikátorů, a to jak staticky, tak ve vývoji. To umožnilo udělat zásadní krok k charakteristice klientů o.s. Naděje jako celku, nebo také jako svébytného sociálního fenomenu. A vzhledem k tomu, že jde o tak rozsáhlý soubor, a že jde většinou o korektní data, jde možná o zásadní informace o této vrstvě populace v ČR vůbec.

V této souvislosti jsou rovněž cenné pokusy o propojení teoretických východisek (zvláště pokud jde o difference diskurzů a jejich naplnění v datech) s výsledky analýzy. Mám za to, že autorka byla při souhrnných vyjádřeních trochu netrpělivá. Skutečně platí, že teprve srovnání sociálních a demografických charakteristik (tedy: zdrojů vstupu do naprosté sociální exkluze) s explicitě uváděnými důvody povede k souhrnnějším a skutečně ověřeným poznatkům. Ale také srovnání s charakteristikami důvodů v kombinaci se sociálními a demografickými vlivy, včetně například vlivy zdravotního stavu klientů. Například vztah neúplné rodiny, zkušenosti s vězením, nebo zkušenosti s deviací a „cestou“ do o.s. Naděje, atd. Takže závěrečný pokus o naznačení možné typologie klientů je zřejmě příliš odvážný.

Na druhé straně za rozhodující ověřený výsledek považuji porovnání míry diferenciací klientů o.s. Naděje po jednotlivých kvintilech: jak se jasně ukázalo - z více či méně homogenního seskupení se postupem času stává velmi sociálně a demograficky diferencované

společensví. Čili – důvody pro „cestu do o.s. Naděje“ (čili: k naprosté sociální exkluzi) jsou stále bohatší. Toto konstatování je velmi cenné nejen z hlediska teorie, ale i pro praktické přístupy k této vrstvě sociálně vyloučených: jednostranost není možná! Nejde o sociální situaci, kterou lze „vyřešit“ jedním či několika opatřeními. A už vůbec nejde o situaci, pro kterou by bylo příznačné, že zahrnuje osoby, které do ní „propadly“ jen a jen na základě lenosti, odmítání pracovat, vyhýbání se práci či odpovědnosti. Zcela jistě je zde významná část klientů, která prostě situaci zvýšených požadavků na odpovědnost za svou existenci (po roce 1989 a dále) nezvládla, poněvadž se nikdy postupům, které by ke zvládnutí vedly, neučila.

Práce Terezy Kvášové posouvá poznání o možná nejvíce sociálně exkludovaných v ČR jak v teoretické, tak v sociální a sociotechnické rovině. To je výsledek, který sám o sobě zaslouží, aby byl oceněn. U kolika bakalářských prací na naší fakultě (a nejen na ní!) to lze říci?

Doporučuji práci k obhajobě a navrhuji ji ocenit jako výbornou s přiznáním cca 42 kreditů.

Libor Prudký
V Praze, 22.8.2007